

HUDBA SEVERNEJ AMERIKY - SPOZNÁVAJME INDIÁNOV

Pracovný list č.2

Tak usínaj (Ho ho Watanay)

Indiánska uspávanka, text: Jozef Pavlovič

p

1. Spin - kaj môj ma - li - čký, vyš - li už hvie - zdi - čky, vyš - li už

na - o - zaj, tak u - sí - naj, tak u - sí - naj, Ho - ho ----- wa - ta - nay,

Ho - ho ----- wa - ta - nay, Ho - ho ----- wa - ta - nay, ki - o - ke - na

ki - o - ke - na.

Napriek tomu, že príst'ahovalci pripravili pôvodných obyvateľov, Indiánov, o ich zem a pôdu, niektoré kmene Severnej Ameriky si zachovali veľa zo svojej pôvodnej kultúry, hudby i tancov. Dôkazom je aj zachovaná uspávanka. Už v tých časoch indiánske ženy hojdali svoje deti v kolískach postavených z brezovej kôry konárov stromov.

Zahrajte si hru č.1 Indiánsky rituál na privolávanie dažďa.

Zahrajte si hru č.2 Indiánska hudobná hra.

Práve ste sa stali náčelníkom hudby indiánskeho kmeňa. Nie všetkým Indiánom vyhovuje tónina uspávanky, preto sa pokúste refrén piesne pretransponovať do C, E, G dur. Zvyšok pretransponujte do zošita.

2. Spinkaj, môj synáček,
vyšiel aj mesiačik,
zaspal už celý kraj,
tak usínaj, tak usínaj.
Ho, ho, watanay,
ho, ho watanay,
ho, ho watanay,
kiokena, kiokena.

3. Zaspala pesnička,
sivého slávička,
zaspal aj celý háj,
tak usínaj, tak usínaj.
Ho, ho, watanay,
ho, ho watanay,
ho, ho watanay,
kiokena, kiokena.

4. Usína poduška,
šepká ti do uška:
Čaká ťa vo sne raj,
tak usínaj, tak usínaj.
Ho, ho, watanay,
ho, ho watanay,
ho, ho watanay,
kiokena, kiokena.

Zaspievajte si celú pieseň:

Vyfarbte si svoj vlastný indiánsky stan, ktorý sa označuje slovom típi alebo wigwam.

1.1 Metodické pokyny k pracovnému listu č. 2

1.1.1 Téma: Hudba Severnej Ameriky – Spoznávajme Indiánov

Tematický celok: Hudba Severnej Ameriky (9. ročník)¹. Transpozícia (ZUŠ, 3. ročník)².

Cieľ: Prostredníctvom indiánskej kultúry sa naučiť transponovať/zopakovať si transpozíciu.

Medzipredmetové vzťahy: Geografia, Multikultúrna výchova, Dejepis, Výtvarná výchova.

Špecifické ciele:

- Kognitívny:
 - *spoznať kultúru Indiánov,*
 - *naučiť sa indiánsku uspávanku,*
 - *naučiť/zopakovať si transponovanie,*
- Socioafektívny:
 - *rozvíjať zmysel pre spoluprácu v terapeutických hrách,*
- Psychomotorický:
 - *aplikovať sluchovú výchovu pri prepise nôt,*
 - *na základe ukážky vedieť interpretovať vokálnou intonáciou transponovanú pieseň.*

Metódy a formy práce: Metóda uvedomelej vokálnej intonácie a inštrumentácie, improvizácia, dialogická metóda (rozhovor), metóda príkladu, napodobňovanie, dramatizácia, hodnotenie, priradovanie.

Pomôcky: pracovný list, klavír, Orffové hudobné nástroje, pomôcky na kreslenie (farbičky)...

Kompetencie: formovať pozitívny vzťah ku kultúrnemu dedičstvu.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiaka:

- uvedomiť si dlhoročnú tradíciu ústneho tradovania piesní,
- synchronne spolupracovať v hre,
- vedieť pracovať s intenzitou hlasu od pianissima k fortissimu a naopak,
- realizovať schopnosť uvoľniť sa prostredníctvom pohybových aktivít,
- dokázať svoje tvrdenia podloženými dôkazmi a tvrdeniami,
- vcítiť sa do role Indiána,
- spolupracovať so skupinou hrou na tele,
- na základe pridávania jedného taktu vymysleného rytmu rozvíjať hudobnú pamäť,
- charakterizovať transpozíciu a vytvoriť ďalšie transpozície na uspávanku,
- vytvoriť si vlastný stan na brehu rieky,
- cítiť, že dominantným septakordom nemožno pieseň ukončiť, ale že pieseň bude pokračovať ďalej,
- vokálnou intonáciou si veriť správnosť transponovanej uspávanky na 2 – 4 strofe.

Rozvíjame:

- estetické cítenie, schopnosť sebaujadrenia,
- logické spájanie faktov,
- socializáciu žiaka v skupine,

¹ LANGSTEINOVÁ, Eva – FELIX, Belo. 1998. Hudobná výchova pre 9. ročník základných škôl. Strana 21: Hudba Severnej Ameriky. 1998. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

² SUJKOVÁ, Viera – FISLA, Roland, - KORCOVÁ, Eva. 2008. Hudobná náuka pre 3. ročník základných umeleckých škôl. 2008. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

- akceptáciu a rešpektovanie inonárodnej kultúry,
- hudobnú percepciu,
- rytmické cítenie,
- pohybové vyjadrovanie,
- hravosť, rečovú kultúru.

Motivácia:

Rozprávanie Indiána na obrázku v bubline:

Príbeh: *Napriek tomu, že prisťahovalci pripravili pôvodných obyvateľov, indiánov, o ich zem a pôdu, niektoré kmene Severnej Ameriky si zachovali veľa zo svojej pôvodnej kultúry, hudby i tancov. Dôkazom je aj zachovaná uspávanka. Už v tých časoch indiánske ženy hojdali svoje deti v kolískach postavených z brezovej kôry konárov stromov.*

Tvorivé aktivity:

Veľké množstvo rituálov a ľudových zvykov je možné hrať v zjednodušenej podobe. Ako prvú hru sme vybrali štylizáciu starého indiánskeho rituálu na privolávanie dažďa, počas ktorého by sa mali žiaci vcítiť do role Indiána. Aktivita má uvoľňujúce muzikoterapeutické účinky, ktorá je zameraná na súhru, rytmus a pocit spolupatričnosti jedinca so skupinou, triedou. Druhá aktivita je zameraná na cit pre rytmus a podporu jednotlivca skupinou, hudobnú a rytmickú pamäť.

Pokyny a charakteristika úloh:

Zahrajte si hru č.1 Indiánsky rituál na privolávanie dažďa.

Začíname v kruhu v podrepe, dlane s rozpaženými prstami máme opreté o zem. Šesťkrát v danej polohe opakujeme v spoločnom rytme „*dakata kaj*“ s narastajúcim napätím od šepkania k veľmi hlasnému vyslovovaniu. Hlasové napätia narastá zároveň so zapojením pohybov. Postupne sa pri tom zdvíhame do stoja. Nakoniec s rukami široko rozpaženými skandujeme spoločne stále hlasnejšie štyrikrát „*ded ó, ded ó*“ a sekvenciu uzavrieme výkrikom: „*Dakata kajíí!*“ Prstami pritom naznačujeme, ako prší všade okolo nás dažď a vraciame sa späť do podrepu. Sekvenciu je možné zopakovať aj viackrát.³

Zahrajte si hru č.2 Indiánska hudobná hra.

Žiaci stoja v kruhu. Jeden z nich predstúpi a zaspieva svoj krátky rytmicko-melodický motív (najlepšie v rozsahu 2 taktov). Urobí pri tom i pár gest (kroky, tanec, hrou na telo) a ostatní po ňom v rytme opakujú jeho motív melódie i gesta tak dlho, dokedy majú chuť. Potom hra ustane a prichádza ďalší Indián s novým motívom.

OBMENA: Kruh udržuje rýchlym dupaním a tlieskaním spoločný rytmus. Kto je na rade, urobí krok dopredu, a do rytmu nahlas zaspieva pár tónov – svoj motív v rozsahu 1 taktu. Môže vytvoriť aj pár pohybových gest a urobí krok späť. Následne vystúpi ďalší Indián a predĺži motív o ďalší takt, čím sa rozvíja hudobná pamäť.⁴

³ Hra Indiánsky rituál z: ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. 2011. Hry s hudbou a techniky muzikoterapie. Praha: Portál, 2011. Strana 53.

⁴ Hra Indiánska hudobná hra. Tamže, strana 150.

The first system of the musical score consists of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It contains a melody starting with a quarter rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, and A4, then a half note G4, a quarter rest, and finally quarter notes F#4, E4, and D4. The bottom staff is in treble clef with the same key signature and time signature. It contains a melody starting with a quarter note D4, followed by quarter notes E4, F#4, and G4, then a half note A4, a quarter note B4, and finally a half note A4. Both staves end with a double bar line.

[illegible][illegible]

The musical score for 'The Rose Tree' is presented in two systems. The first system consists of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 2/4. It contains the melody, starting with a quarter rest, followed by a series of eighth and quarter notes. The bottom staff is in bass clef and contains a simple harmonic accompaniment of quarter notes. The second system consists of a single staff in treble clef, continuing the melody from the first system and ending with a double bar line.

V úvode transpozície treba upozorniť, že niečo chýba notovým osnovám (husľový kľúč) – preto by ho žiaci mali zapísať. Je veľmi pravdepodobné, že do pracovného listu sa zmestí len jedna transpozícia. Zvyšné prepisy si žiaci urobia do svojich zošitov. Veľmi dôležitá je kontrola, individuálna pri laviciach, prípadne aj na tabuľu, nesmieme nechať úlohu bez overenia znalostí.

Zaspievajte si celú pieseň:

Spätnú väzbu možno získať aj overením piesne vo vokálnej alebo inštrumentálnej činnosti. Každú strofu pritom môžeme zaspievať v inej tónine, a k ďalšej strofe prejdeme cez dominantný septakord, napríklad:

1. strofa	D7	2. strofa	D7	3. strofa	D7	4. strofa
D	D7	G	G7	C	C7	F

VYHODNOTENIE, ZÁVER HODINY:

Spýtame sa žiakov, čo ich na dnešnej hodine zaujalo najviac, čo sa im páčilo, možno nepáčilo. Ak zostane zvyšok času, každý žiak si vyfarbí vlastný indiánsky stan, ak to nestihnú, urobia to za domácu úlohu s tým, že na ďalšej hodine každý ukáže svoj stan.